

Na sveti večer.

red nekaj leti je živel v bôrnem stanovanji necega predmestja zidar Tugomir s četvero otročiči. Bil je njega dni sréčnejši, nego li je zdaj. Starši mu so bili še dosti bogati, in ker je Tugomir še otrok vedno rad zidal hiše od ilovice, ter je igrajóč se delal vsakovrstne zidarske podobe, sklenili so starši, naj bi tudi Tugomir bil zidar, kakor mu je bil oče. Ali božja volja je bila takó, da njegov oče izgubi vse premoženje in kmalu potem umré v velicem pomanjkanji in siromaštvu.

Malemu Tugomiru ne ostaje družega, nego to, da se gre učiti očetovega obrta; a bil je še preslab in nihče ga ni hotel k sebi, dokler se ga ne usmili nek zidar, pri katerem je obavljal svojim močém primérna dela. Podajal je zidarjem opeko in jim stregel pri zidanji in predelovanji. Takó si je ubogi Tugomir že v nežnej mladosti služil vsakdanjega kruha, katerega marsikdo izmed vas, ljubi otroci, ima več nego li dosti. Časoma je bil Tugomir krepák mladenič in priden zidarsk pomagáč, priréden k vsacemu zidarskemu delu in ni mu bilo treba več stradati kruha. A pozneje so nastali še boljši časi za njega, ožénil se je in je živel z ženó in otroci v sreči in zadovoljnosti. Ali ljubemu Bogu se je zazdélo, da mu pokliče po kratkej bolezni dobro ženo iz svetá; a naposled še on zbolí, in ravno danes — na sveti večér — ležal je v postelji žalostnejši nego li kdaj v svojem življenji. V pamet mu pridejo vsi óni lepi in veseli božični prazniki, ki jih je še otrok preživel v hiši svojih dobrih staršev. Spomnil se je veselja, katero je še otrok užival, a zdaj je bil v pomanjkanji in bédí, v katerej so živeli njegovi lastni otroci. Globoko v sreč ga je bolélo, da ne more narediti ubožnim otročičem nobenega veselja. Gledal je nepremično gori v strop in debele solzé se mu vlijó po licih. Oh, otroci, take solzé pékó! Najstarejša hči Milka je hodila po prstéh po sobi, pospravljala je in premišljala, kaj naj bi storila, da bi pomogla bolnemu očetu. Bila je Milka vedno veselega srcá, pridna in delavna deklica, ki je delala mnogo nad svoje telesne moči, da bi olajšala očetu trpljenje; ali danes jej upade srcé, bila je žalostna, ker so oče bolni ter ni v hiši potrebnega živeža, ne drv za kurjavo, ne denarjev, da bi tako velik praznik, kakor je božič, preživéli v radosti in veselji, kakor druga leta, ko so še živeli njena dobra mati. Ko je zadnje polence v peč vrgla, da bi očetu in bratcem skuhala malo mleka, globoko vzdáhne, srcé se jej stisne od britkosti in debele solzé jej kapljejo iz očí. Ali kmalu se utoláži; zdelo se jej je, kakor da bi se jej prikazala rajna mati s svojim milim in blagim licem. Nek notranji mir jej šine v srcé, ko se spomni na ljubega Bogá, ki pomóre vsacemu siromaku, ako je čistega srcá in čiste duše. — Nato otide k bratcem, ki so se bili k oknu posédli ter se ž njimi nekaj natihoma pogovarja; potem stopi k očetu proséč ga: „Ali smemo, ljubi oče, malo vén na polje, kmalu se vrnemo zopet domóv?“

„Idíte, le idíte,“ reče ubogi Tugomir. In kako bi jim tudi zabranil to malo veselja, ko nima v hiši ničesar, s čimur bi mogel otroke razveseliti — naj gredó tedaj vén, da si zunaj poiščejo božičnega veselja.

Ne daleč od Tugomirovega stanovanja bil je velik graščinski gozd s prelepo graščino, v katerej je stanoval prvi graščinski lovec. Na obronku

gozda je bila logarjeva kôča, kjer so bili Tugomirovi otroci prav dobro znani. — Prišedši do logarja, ki je otroke zelo rad imel, poprosi ga Milka, naj bi jim dovolil, da bi si v graščinskem gozdu malo drv nabrali. Logar ne samo da jim to rad dovoli, nego pové jim tudi kraj, kjer si lahko dosti suhih drv naberó in naposled še pristavi, naj se potem zopet vrnejo do njega, dal jim bode lepo smerečico za božično drevesce. Otroci otidó veselo v gozd, nabirajo suhljád, in Slavko, najmlajši bratec, začne pripovedovati, kako bo lepó, ko bo stalo božično drevesce v gorkeji sobi, in gotovo jim Jezušček prinese kaj lepega v dar.

„Dá,“ reče Milka, „prišel bo, ako ga bomo molili; da bi se le našemu dobremu očetu povrnilo ljubo zdravje, potlej nam ne bi treba nič družega prinesiti.“

„Ali ljuba sestra,“ reče Slavko, „malo pogače, in meni lesenega konja in sabljo vrhu očetovega zdravja tudi lahko prinese! O moj ljubi Jezušček pridi, pridi!“ vpije veseli Slavko, da se po vsem gozdu razlega.

„Kličí, le kličí!“ reče Milka smijoč se priprostemu bratcu; „lahko te sliši, ker Bog je povsod.“

„Zdaj mi pade na um,“ izpregovori Slavko, „kako so nam rajnka mati pripovedovali, da se dobrim otrokom Jezušček prikaže v podobi svetlega angelčka.“ To rekši, pade Slavko na kolena, povzdigne nežni ročici in moli: „O Jezušček pridi in prikaži se nam takó!“

Zdajci nastane med otroci sveta tišina; vsi štirje se obrnejo k nébu ter prosijo Bogá, da bi jim uslišal prošnjo, da bi jim ozdravil ljubega očeta in jim še kaj dodal, s čimur bi si mogli razveseliti dobrega očeta.

Naloživši nabrana drva, otidejo k logárju, kateri jim odseče lepo zeleno smeréčico ter še vsacemu velik kos pogače dá. — Milka se lepo zahvali in reče: „Vesele božične praznike vam želimo!“ Nato se vsi štirje poslové in hité domóv, ker je bilo že pozno.

Komaj otroci otidejo, stopi pred logárja čestit gospod v lepeji lovskeji opravi. Logar se mu globoko priklóne.

„Čigavi so ti otročíci?“ vpraša gospod logárja, „jaz sem nekaj časa šél za njimi, opazoval sem jih in poslušal, in to, kar sem slišal, prijelo se je mojega srcá takó, da čutim v njem óno pravo božično veselje, katero čutijo nocojsno sveto noč vsi nedolžni otroci.“

Logar zdaj ob kratkem pové, kdo in kaj so ti otroci, ter še posebno dostavlja, kako pridna je Milka, ki sirotkam nadomestuje mater. Pripoveduje tudi, da imajo bolnega očeta, katerega povsod znajo za dobrega, pobožnega in poštenega človeka. — Gospod v lepeji lovskeji opravi je bil graščinski nadlovec, ki je bil ravno na potu v grad, da bi ondu pri svojem sinu obhajal denasnji — sveti večer. Ker mu je bil sluga oženjen, in ga ni hotel ločiti od njegove družine, da bi ga z vozom peljal v graščino, podal se je péš na pot in takó se je naméril slučajno z otroci ubozega zidarja. — In plemenitemu gospodu ni bilo žal tega sestanka, marveč veselí ga, da more dobrim otročícem narediti božično veselje. Takój ukaže logárju, naj gre z njim in vzame vse darove, ki jih je bil naménil svojim vnukom, t. j. otrokom svojega sina.

Oba gresta zdaj do stanovanja ubožnega zidarja Tugomira. Prispevši do hiše, vidita, da so otroci v prvej sobi pri bolnem očetu. Bilo je z večera,

in že se je jelo temiti. Slab ogenj iz peči je razprostiral slabo svetlobo po izbi. Otroci stojčč okolo postelje bolnega očeta, pripovedujejo mu, kakšno lepo smerčico jim je podaril grajski logar za božično drevesce in vrhu tega še vsacemu kos dobre pogače, samo škoda da nimajo ničesar, kar bi na takó lepo drevesce razobésili ter ga nakitili v prihod božjega detetca. Te poslednje besede so ubozega očeta v srcé zaboléle; rad bi jim bil nakitil drevesce, ali s čim, ko siromak še toliko nima, da bi kupil najpotřebnejše stvari v življenje, kam li da kupi otrokom za božič kako darilce. S solzami v očéh se sklóne v postelji ter tolaži otročiče s tem, da še niso najnesrečnejši, ker je še mnogo ubóžnejših otrok na svetu, ki nimajo ne očeta ne matere ter se morajo po svetu potikati in si kruha prositi pri dobrih in usmiljenih ljudéh. V tem, ko so oče pripovedovali še otrokom pomén božičnega večera, stopi lógar s svojim gospodom v drugo sobo, ki je bila vedno zaprta, kajti dveh sob ubožni ljudjé niso mogli gréti. Grajski logar je bil v zidarjevej hiši že od poprej dobro znan, zato je prav tiho odprl vrata v sobo, postavil je božično drevesce na mizo, ki je stala v sredi sobe, ter jo pregrnil z belim prtom, ki ga je bil s seboj prinesel. Po pregnenem prtú razpolóži različne lepe darove: knjižice s podobami, lesenega konja, sabljo, puničko, lepih oblačile, zlatih orehov, jabolk ter še mnogo družih lepih in koristnih stvari. Ko je bilo vse pripravljeno, zapustita gospod in grajski logar zopet tiho, kakor sta bila prišla, Tugomirovo stanovanje ter otideta domóv. Prvi je bil Slavko, ki ugleda skozi razpóke sobinih vrat neko čarobno svetlobo; takój steče k vratom druge izbe. Ves osúpel zavpije: „Evo, ljubi oče, Jezuščka, kateri pride iz nebes, ker smo ga prosili!“ Vsi štirje planejo v sobo, kjer zagledajo božično drevesce v najlepšej svetlobi. Tacih in toliko lepih darov niso Tugomirovi otroci še nikoli videli. Veselju ni bilo ni kraja ne konca; tudi na očeta je to nenadno veselje tako ugodno vplivalo, da vstane iz postelje in se z nedolžnimi otročiči raduje in to tem več, ko tudi zase najde prelep dar, t. j. dva desetáka, ki sta mu k popolnemu zdravju pripomogla. Na spomlad dobi za vse leto dosti dela v graščini, katere posestnik je bil plemenita in dobra duša, a tudi otroci mu so lepó napredovali v vsem, kar je dobro ter Bogú in ljudem dopadljivo.

Zaupajte, otroci, tudi vi vedno na ljubega Bogá; bodite pridni in pošteni, in tudi vam pošlje Bog svojega angela v podobi dobrega človeka, da vam pomore, kadar koli bode v stiskah in nadlogah.

(Po „Smilju.“)

— x —

Noč na starega leta dan.

Bilo je v mrzlej nóči na starega leta dan. Stari Aleksij, imejčč čez sedemdeset let, slónel je pri oknu svoje kočé. Žalostno je povzdignil oči k nebu, ki je bilo z nebrojnimi zvezdicami posuto, globoko je vzdihnil, ter potem zopet povésil oči k tlam. Mislil je ubogi starček, kako kratko je človeško življenje; jedva (komaj) ga je začetek, že zopet ga je konec. A mislil je tudi na smrt, ki ne prizanaša sivej starosti, ter seli družega za družim iz te solzne doline. In smrt, — ta ni bila več daleč od njega, kajti